

7-2185

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

Sayı: B.13.2.SGK.0.65.03.01.34-3/610/ 2503158
Konu: Manisa Milletvekili
Erkan AKÇAY'a ait (7/2185)
Esas Nolu Yazılı Soru Önergesi

08-02-2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 02/01/2012 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-2 sayılı yazınız.

Manisa Milletvekili Sayın Erkan AKÇAY'a ait 7/2185 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya dair cevabi bilgi ve değerlendirmeler ekte sunulmuştur.

Bilgilerini arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

EK:
Cevap yazısı

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN ERKAN AKÇAY'A AİT
7/2185 ESAS NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE CEVAP**

Ülkemizde son yıllardaki kayıt dışı istihdam oranlarına bakıldığında belirgin bir şekilde düşüş yaşandığı görülmektedir.

TÜİK verilerine göre 2003-2011 yılları arasında kayıt dışı istihdam oranları sırasıyla;

- 2003 yılında % 51,74,
- 2004 yılında % 50,14,
- 2005 yılında % 48,17,
- 2006 yılında % 46,97,
- 2007 yılında % 45,44,
- 2008 yılında % 43,50,
- 2009 yılında % 43,60,
- 2010 yılında % 43,25 olarak tespit edilmiştir.

- 2011 yılının Eylül ayında ise kayıt dışı istihdam oranı % 42,80 olarak tespit edilmiştir.

2011 yılı verilerine göre 10 milyon 600 bin kişi kayıt dışı çalışmaktadır.

Bilindiği üzere, 2011-2013 yıllarını kapsayan “Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı” hazırlıkları tamamlanmıştır. Söz konusu Eylem Planı kararlılıkla uygulanacak, üçer aylık dönemler itibarıyla izleme ve değerlendirmeye ilişkin rapor yayımlanacaktır.

Bunun yanında, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda kayıt dışı istihdamın önlenmesi konusunda önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Şöyle ki;

- 5510 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin yedinci fıkrasında; “Bankalar ile kamu idarelerince yapılan işlemlerde, işlem yapılan kişilerin sigortalılık kontrollerinin yapılması ve sigortasız olanların Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesi” hükmüne yer verilmiştir.

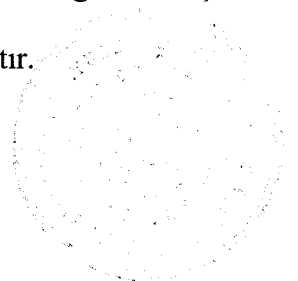
Söz konusu madde hükmüne istinaden, “5510 sayılı Kanunun 8 inci Maddesinin Yedinci Fıkrasının Uygulanması Hakkında Tebliğ” 28/09/2008 tarihli ve 27011 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olup, 2010 yılı içerisinde de söz konusu Tebliğde değişiklik yapılarak bilgi alınan kamu kurum ve kuruluşlarının sayısının artırılmasına yönelik “5510 Sayılı Kanunun 8 inci Maddesinin Yedinci Fıkrasının Uygulanması Hakkında Tebliğin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” 21/04/2010 tarihli ve 27559 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Anılan Tebliğe istinaden tüm bankalar ve çok sayıda kamu kurum ve kuruluşlarında işlem yapan kişilerin T.C. kimlik numaraları ile birlikte “mesleki bilgileri” ve “işyeri unvanı ve adresi” bilgileri alınarak, elektronik veya manuel olarak sosyal güvenlik il müdürlükleri veya sosyal güvenlik merkezlerine bildirilmesi sağlanmış ve gönderilen bu bilgilerden işyeri ve sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanmıştır.

- 5510 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinin yedinci fıkrasına istinaden hazırlanan ve 27/09/2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Kamu İdarelerinin Denetim Elamanlarınca Yapılan Tespitler Hakkında Yönetmelik” gereğince, kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan sigortalılık tespitlerine ilişkin tutanak ve raporların Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilerek değerlendirilmesi sağlanmıştır.

- Kendi nam ve hesabına çalışanların (tarım da dahil) sigortalılık bildiriminin, faaliyetleri ile ilgili kayıt ve tescillerini yapan vergi dairesi ve meslek kuruluşlarınca yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

- Kayıt dışı istihdam konusunda yapılan denetimlerde caydırıcılık sağlaması için uygulanan idari para cezalarının miktarları artırılmıştır.

- Esnek çalışanların kayıt altına alınması için düzenlemeler yapılmıştır.

- İsteğe bağlı sigortalılığa müracaat ve devam şartları kolaylaştırılarak daha fazla kişinin kayıt altına alınması, bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları ve dolayısıyla da kayıt dışı istihdamın önlenmesi amaçlanmıştır.

- Tarımsal faaliyetlerde bulunanların sigortalılığına yönelik olarak, sigortalılık için prime esas kazançları ve ödeyecekleri prim miktarlarının 15 yıla yayılacak şekilde kademeli olarak artırılması öngörülerek, daha fazla kişinin sisteme dahil edilmesi sağlanmış ve bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları ve sigortalı olmaları teşvik edilmiştir.

- Kayıt dışı istihdamın önlenmesi çalışmaları kapsamında taşra birimlerinde “Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Servisi” kurulmuştur.

Diğer taraftan, ücretlerin bankalara yatırılması zorunluluğu getirilmiştir. “Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelik” hükümleri çerçevesinde, 10’un üzerinde işçi çalıştıran işyerlerinde ücretlerin bankalar vasıtasıyla ödenmesi öngörülmüştür.

Ayrıca;

Sağlık Bakanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda; belirli sektörlerde çalışanların tabi tutulduğu portör muayene listelerine T.C. Kimlik numaralarının da eklenerek, listelerin Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmesi konusunda Sağlık Bakanlığı tarafından sağlık il müdürlüklerine talimat verilmiş ve 2008 yılı Mayıs ayından itibaren sağlık il müdürlüklerinden portör muayene listeleri alınarak sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ekinde bulunan Ek 1 (işyeri bildirimi) ve Ek 2 (çalışanların bildirimi) formlarının sosyal güvenlik il müdürlüklerine gönderilmesi sağlanmış ve 2008 yılı Temmuz ayından itibaren gönderilen bu formlardan sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanmıştır.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda, vergi dairelerinde görevli yoklama memurlarınca düzenlenen yoklama fişlerinin, her ay periyodik olarak sosyal güvenlik il müdürlükleri/sosyal güvenlik merkezlerine gönderilmesi konusunda mutabakat sağlanmış ve alınan bilgilerden sigortalılık ve işyeri kontrolü yapılması ve Sosyal Güvenlik Kurumunda kayıtlı olup da vergi dairesinde kaydı olmayanların ilgili vergi dairesine bildirilmesi uygulaması başlatılmıştır.

Ayrıca, Sosyal Güvenlik Kurumu bünyesinde 2008 yılı Mayıs ayında “ALO 170 İhbar Hattı” kurulmuş olup, kayıt dışı istihdamla mücadele çerçevesinde Bakanlığımızca ilgili ve bağlı kuruluşları da kapsayacak şekilde yeni bir anlayışla 15 Kasım 2010 tarihi itibarıyla “Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi” olarak Bakanlığımız bünyesinde hizmet vermeye başlamıştır.

Kayıt dışı istihdam ve kayıt dışı ekonomi, insanların sigortalı çalıştırılmamasının sakıncaları, üreticiler arasında haksız rekabeti meydana getirmesinin yanı sıra, devlet adına gelir kaybına da sebebiyet verdiği için hiç de arzulanmayan bir durumdur. Çalıştırdığı personeli kayıt altına alan, çalışan ve üreten firmalara nispeten, kayıt dışı personel istihdam eden firmaların lehine gelir dağılımı açısından adaletsizliklere ve haksızlıklara neden olmaktadır. Bu nedenle kayıt dışı istihdamın, ekonomik birimler açısından adaletsizliklere ve güven kaybına sebep olduğu açıktır. Ancak, ekonomik zararı etkileyen birbirinden bağımsız çok sayıda parametreler olduğu için, ekonomik zararın ölçümü nesnel anlamda mümkün görünmediğinden 2003-2011 yılları arasında Türkiye’nin uğradığı ekonomik zarar tespit edilememiştir.

